

Seçimin ardından

Seçimleri beklendiği gibi AKP kazandı.Üstelik yaklaşık 4.5 yıldır iktidarda olan AKP, oy oranını yaklaşık yüzde 40 artırarak seçmenin yüzde 46.7'sinin oylarını almayı başardı.

AKP'nin bu seçim başarısı pek çok nedene bağlanabilir,ancak kazandığı yüzde 47 oy oranını salt muhafazakâr-İslamcı oylar olarak görmek çok yanlış olur.Çünkü AKP 4.5 yıllık iktidarında hem ekonomik alanda yaptıklarıyla hem de AB sürecinde aldığı cesur kararlarla geniş bir seçmen koalisyonu inşa etmeyi başardı.

Bu sonuçta 12 Eylül sonrasında seçmenlerin parti bağlılıklarının giderek zayıflamasının da rolü büyüktür. 2002 seçimlerinde belirgin bir biçimde ortaya çıkan bu durum 22 Temmuz seçimlerinde doruğa çıkmış ve seçmenlerin mevcut siyasal ve ekonomik konjonktürü değerlendirerek oy kullandığını ve parti değiştirmekten çekinmediğini göstermiştir.Artık siyasal partilerin ve siyasetçilerin işi çok daha zordur.Baba yadigarı parti kolaycılığın-dan değişim dinamiklerini anlayan ve geleceğe odaklı bir yapıya geçmek zorundadırlar.

Diğer partilerin seçim süreci içindeki tutumlarına bakınca ne demek istediğimiz çok daha iyi anlaşılır. AKP iktidar partisi olmanın ve icraatinin verdiği güvenle istikrara ve ekonomik başarıya vurgu yapmış ve hem istikrarın hem de ekonomik büyümenin devamı yönünde oy istemiştir.1983 sonrasında Anavatan Partisi ile başlayan yeni bir orta sınıf inşası sürecinin AKP ile daha da hızlanması ve daha geniş bir halkayı kapsamayı seçmenin ekonomik ve siyasal istikrardan yana tavır almasına yol açmıştır.Yani AKP sistemin kıyısında kenarında kalanların değil bu yeni orta sınıfın oylarını almıştır.

Seçim öncesinde bütçe disiplininin bir ölçüde taviz verilmişse de tamiri mümkün olmayacak bir hasardan inatla kaçınılmıştır.Boş vaatlere yer verilmemiş, yapılabilecekler ve yapılamayacaklar

çok net bir biçimde seçmene aktarılmıştır. Buna karşılık CHP ve MHP mevcut istikrarın sanal olduğunu,Türkiye'nin büyük bir rejim tehlikesi içinde bulunduğunu, hatta bütünlüğünü tehdit eden gelişmelere karşı zayıf hale getirildiğini vurgulamışlardır.Diğer bir ifadeyle korkutma politikası izlemişlerdir.Bir ölçüde sonucunu da almışlardır.Yaşam biçiminin köklü olarak değişeceği korkusu olmasaydı muhtemelen CHP'nin oyları daha da düşük olacaktı.

Ağırlığını yeni orta sınıfın oluşturduğu seçmen AKP'nin mesajını almış ve tercihini istikrar ve mevcut ekonomik şartların devamından yana kullanmıştır. Kaldı ki son 21 çeyrektir sürekli büyüyen,enflasyonu tek haneye düşmüş,döviz bol,parası değerli bir ekonomide,risklere rağmen, mevcut koşulların daha da gelişerek devam ettirilmesi arzusu hiç de şaşırtıcı değildir.Nitekim bu arzu sandığa yansımıştır.Seçmen abartılı vaatlerden uzak durmuş,korkuya prim vermemiş ve daha iyi bir yaşam arzusunu gerçekleştireceğini düşündüğü AKP'ye yönelmiştir.Bu yönelişin sonucunda hemen her gelir diliminde,yaş grubunda ve Türkiye'nin hem batısı hem de doğusunda AKP oyları artmıştır.

Bu seçimin sonuçlarına gelince öncelikle Türkiye bu seçimle demokratik rüştünü ispat etmiştir. Türk insanı hangi gerekçelerle olursa olsun sivil siyasetin alanının sınırlandırılmasına karşı çıkmıştır. Bu parlamentoda bir önceki parlamentoda varolan temsil sorunu ortadan kalkmıştır.Yeni seçilen Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), yüzde 80'in üzerinde katılım oranıyla Türkiye'nin yüzde 85'ini parlamentoya yansıtmaktadır. Bu başta yeni Cumhurbaşkanı'nın seçilmesi olmak üzere bir çok konuda yeni parlamentonun ve AKP'nin elini rahatlatacaktır.Nitekim MHP'nin ve bağımsızların Cumhurbaşkanı'nın seçileceği oturumda Genel Kurul'a katılacaklarını belirtmeleri 367 toplantı yeter sayısı tartışmasını gündemin dışına itmiştir.

Bu seçimler, 26 bağımsız adayın Meclis'e girdiği seçimler olmuştur. Böylece uzun yıllar yönetiminde istikrar ve koalisyonlardan kaçınmanın (yüzde 10 barajına rağmen 1990-2002 yıllarını kapsayan dönemde Türkiye koalisyon ve azınlık hükümetleriyle yönetilmiştir) gerekçesi olarak sunulan ve savunulan yüzde 10 barajının anlamsızlığı da ortaya çıkmıştır. Böylece demokratik dünyanın en adaletsiz seçim sisteminin de sonuna gelinmiştir.

Yüzde 10 barajının fiilen ortadan kalkmasının Türk siyasi hayatına getireceği çeşitlilik ve zenginlik tartışılmaz.Öncelikle toplumun hemen her kesimi Meclis'te temsil edilme imkanına kavuşur.Çeşitli kesimlerin Mecliste bir arada bulunması, zaman alsa da, uzlaşma kültürünün yerleşmesine katkıda bulunur.Daha önemlisi farklılıkların yıkıcı değil büyük bir zenginlik kaynağı olduğu çok daha iyi anlaşılır.Aynı zamanda siyasi partilerin katılımcı olamayan ,yeni insanlara ve fikirlere kapalı yapısı değişmek zorunda kalır.Kendini yenilemeyen ve toplumun taleplerine kulaklarını tıkayan partilerin sadece dışa kapalı örgütleriyle varlıklarını sürdürmeleri imkansız hale gelir.

Seçmen neden AKP'ye yöneldi sorusunun cevabına gelince ,AKP'nin başarısının ardında öncelikle ekonomik durum var. Türk insanının 2002'den itibaren refahı istikrarlı bir biçimde artmıştır.Daha önemlisi ekonomik durumun her geçen gün daha da iyiye gideceği yolundaki umut artmıştır.Seçmen gelecekte ekonomik durumumu iyileştirme ihtimali hangi parti ile mümkündür sorusuna AKP cevabını vermiştir.Muhalefet ekonomideki iyileşmeyi görmezden gelmeye devam etmiş, istihdam sağlamayan büyüme söylemine kendisi de inanmış (böyle olsaydı AKP tarım kesiminin yüzde 42'sinin ve işçilerin yüzde 40'nın oylarını alamazdı) ve Türk ekonomisinin global ekonomiye eklemlenmesine karşı tavır alarak derin bir kriz senaryosu ile seçmeni korkutmuştur.

Muhalefet ve pek çok yorumcu asıl hatayı ekonomik büyümeyi sanal olarak değerlendirmekle yapmıştır. Son 4 yılda en çok "büyüme sokağa yansımada" sözünü duyduk. Büyümeden herkesin eşit pay almadığı doğrudur.Ancak bilançonun netine baktığımızda kazananların kaybedenlerden daha çok olduğu inkar edilemez.Bu konuda Profesör Seyfettin Gürsel'in de yazdığı gibi Eurostat'ın rakamlarına göre "satın alma gücü hesabıyla asgari ücret AKP iktidarında yüzde 20'nin üzerinde artarak 412 eurodan 499 euroya çıktı...2001 krizinde düşen ortalama reel ücret eski düzeyine gelemedi ama ücretler arası eşitsizlik asgari ücretteki yüksek artış nedeniyle azaldı".

İşsizliğin azalmamasının nedeni doğru bir biçimde ortaya konmadı.İşgücü arzının işgücü talebinden daha hızlı arttığı görmezden gelinerek, 2.260.000'e ulaşan tarım dışı istihdam küçümsendi. Dolayısıyla yine Eurostat'a göre son altı ayda ekonomik durumu iyi bulanların oranı yüzde 34'ten yüzde 39'a yükseldi.

Yeni Meclisi bekleyen ilk iş yeni Cumhurbaşkanı seçmektir. Cumhurbaşkanı seçimi sonrasında Türkiye yeniden başta ekonomi olmak üzere AB ile ilişkilerden, Irak meselesine ve ABD ile ilişkilere kadar geniş bir yelpazeye yayılan sorunlarını daha serinkanlı bir biçimde ele alabilecektir.

Tüm bu sorunlara serinkanlı yaklaşınca seçim meydanlarındaki konuşmaların ateşinin söndüğünü, duyguların yerini akla bıraktığını göreceğiz. Hükümetin gündeminde enflasyonla mücadeleye devam,sıkı maliye politikası,bütçenin kalitesinin artırılması,kamu borçlanma gereğinin azaltılması, işsizliğin azaltılması, yatırım ortamının daha da iyileştirilmesi ve tüm bu hedeflere ulaşmak için yapısal reformlara devam edilmesi ve 2001'den beri elde edilen kazanımların kaybedilmemesi öne çıkacaktır.

Bundan sonra ekonomide ne gibi gelişmeler yaşanacağına kısaca bakarsak, öncelikle 2006 Mayıs ayında yaşanan dalgalanmanın ardından Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin bir krize yol açacağı beklentisi ile ekonomik birimler yaklaşık son bir yıldır yatırım ve tüketim kararlarını ertelemişlerdi. Zaten dış ticaret açığının azalması da bunu açıkça gösteriyor. Bu nedenle büyümenin itici gücü son çeyrekte kamu kesimi talebi olmuştur.

Seçimden tek başına ve güçlü bir iktidarın ortaya çıkması ve Cumhurbaşkanı seçiminin krizsiz aşılabileceğinin anlaşılması ile ertelenen yatırım ve tüketim talebi yeniden devreye girecektir. Bu nedenle yıl sonunda büyüme, hedeflenen yüzde 5'in üzerine çıkacaktır.

Faizlere gelince, şayet global piyasalardaki hava tersine dönmez ve mortgage piyasasındaki sorunlar ABD ekonomisini derinden etkilemezse global likidite daralmaz dolayısıyla Türkiye'de faizler düşer. Ancak Türkiye, birkaç yıl daha yüksek reel faiz ödemeye ve yüksek faiz dışı fazla vermeye devam edecektir. Bununla birlikte genel olarak borçların vadeleri uzayacak, cari açığın finansmanında daha sağlam kaynakların payı artacaktır.

Toplam talebin artması ile Merkez Bankası enflasyonla mücadelede zorlanacaktır. Döviz kurlarının düşmesi de, Merkez Bankası'nın döviz alımları yoluyla kurlardaki düşüşü frenlemesine yönelik baskıları artırmaktadır. Üstelik likiditenin bol olduğu bir dönemde Merkez Bankası'nın bu yolla daha fazla Türk Lirası likiditesi yaratması talep edilmektedir. Oysa enflasyonla mücadele eden Merkez Bankası piyasadaki fazla likiditeyi çekmek durumundadır. Bu çelişkiyi ortadan kaldırmak için ekonominin rekabet gücünü artıracak ve verimliliği yükseltecek mikro önlemlerin acilen devreye konması gerekiyor. Bunların başında kamudaki 'kara delik' olan ve her yıl bütçeden GSMH'nin yüzde 4-4.5 oranında transfer alan sosyal güvenlik açığını gelecekte azaltacak sosyal gü-

venlik reformunun yapılması, işgücü piyasasının esnekliğinin artırılması, hukuksal çerçevenin piyasa ekonomisi gereklerine uydurulması, piyasaların serbestleştirilmesi, gelir vergisi reformu ve vergi idaresinin etkinleştirilmesi gibi hem alışılmış çözümlere dokunacak hem de kısmen sevimsiz önlemler geliyor.

Yeni hükümetin ve ekonomi yönetiminin Türkiye'nin mevcut ekonomik sorunlarını çözebilmesi, işsizliği azaltması ve Avrupa Birliği yolunda emin adımlarla yürüyebilmesi için büyüme hızını en az 5 yıl yüzde 7 olan potansiyel hıza çıkarması gerekiyor. Oysa Türkiye'nin uzun geçmişteki ortalama büyüme hızı yüzde 4-5 arasındadır. Dolayısıyla ekonomi yüzde 7 büyümeye ancak cari açığa katlanarak ulaşıyor. Bu nedenle gerçek büyüme hızının potansiyel büyüme hızına çıkarılabilmesi için bu reformların en kısa süre içinde yapılması gerekiyor.

Kaldı ki, seçmen bu reformların yapılması ve Avrupa Birliği'ne tam üyelik sürecinde yol alınması için iktidar partisine yüzde 47 oy vererek güçlü bir destek vermiştir. Üstelik Türk insanı bu desteği bütçe disiplininin sürdürüldüğü, ekonomide yapısal dönüşümün yaşandığı, global rekabetin iş yapma biçimlerini zorladığı 4.5 yıllık dönemin ardından vermiştir. Bu Türk ekonomisini birinci lig ülkeleri arasına sokacak, acılı, krizli, inişli çıkışlı büyümeyi sürdürülebilir büyümeye döndürecek reformların en kısa sürede hayata geçirilmesi için büyük bir fırsattır.